

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

хімічний факультет

Кафедра аналітичної хімії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи
В.О. Павленко

« 27 » квітня 20 18 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АНАЛІТИЧНІЙ ХІМІЇ

для аспірантів

галузі знань 10 Природничі науки
спеціальність 102 Хімія
спеціалізація „Аналітична хімія”
освітній рівень третій “освітньо-науковий”
освітньо-наукова програма Хімія
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2017/2018
Період навчання 2 рік
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладач (лектор): Запорожець Ольга Антонівна

Пролонговано: на 2018/2019 н.р. *В.О. Павленко* « 27 » 04 2018 р.

на 2019/2020 н.р. *В.О. Павленко* « 05 » 04 2019 р.

КИЇВ – 2017

Розробники: **Запорожець Ольга Антонівна**, д.х.н., проф., професор кафедри аналітичної хімії;
Іценко Микола Володимирович, к.х.н., доц., доцент кафедри аналітичної хімії

Робоча програма дисципліни «Інноваційні технології в аналітичній хімії» затверджена на засіданні кафедри аналітичної хімії

Протокол № “ 7 ” від 20 квітня 2017 року

Зав. кафедри аналітичної хімії

— —

(О.А. Запорожець)
(прізвище та ініціали)

«20 » квітня 2017 року

Схвалено науково - методичною комісією хімічного факультету

Протокол № 4 від “ 25 ” квітня 2017 року

Голова науково-методичної комісії _____ _____ (Амірханов В.М.)

«_27_» _квітня 2017 року

Протокол № 4 від “ 25 ” квітня 2018 року

Голова науково-методичної комісії _____ _____ (Роїк О.С.)

«_25_» _квітня 2018 року

Протокол № 3 від “03” квітня 2019 року

Голова науково-методичної комісії _____ _____ (Роїк О.С.)

“ 03” квітня 2019 року

1. Мета дисципліни – Формування у аспіранта системи знань та вмінь щодо планування ефективних експериментів з розробки та валідації методик визначення елементів та речовин різної природи, прийомів оптимізації наукових експериментів та технологічних процесів, а також математичної обробки результатів експериментів у галузі хімії.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

Аспірант повинен знати: вищу математику (матрична алгебра), неорганічну хімію, аналітичну хімію, органічну та фізичну хімію, статистичні методи в хімії на рівні випускника магістратури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Аспірант повинен вміти: використовувати на практиці методи математичної статистики, загальні теоретичні положення спектральних методів досліджень, хроматографії та біоаналітичної хімії на рівні випускника магістратури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Аспірант повинен володіти навичками пошуку інформації, її критичної обробки та представлення, застосовувати отримані знання для вирішення прикладних та теоретичних задач у галузі хімії.

3. Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна «Інноваційні технології в аналітичній хімії» належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта. В рамках курсу планується поглибити системні знання аспірантів в галузі математичної статистики, хемометрики та математичної обробки експериментальних даних. Значну увагу при читанні курсу планується приділити методам математичної обробки спектральних та хроматографічних даних, а також візуалізації результатів експериментів. В курсі будуть розглянуті методи хемометричної класифікації, багатовимірної регресії та задачі оптимізації з побудовою поверхонь відгуку.

4. Завдання: забезпечити підготовку аспірантів до дослідницької роботи в сучасних аналітичних та дослідницьких хімічних лабораторіях; розвинути навички планування та інтерпретації складних багатовимірних експериментів.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання	Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1. Знання				
1.1	Знання математичних і статистичних методів обробки спектральних і хроматографічних даних	лекції, самостійні	ПтК-1, ПтК-3, ПсК	10
1.2	Знання основ хемометричних методів класифікації та багатовимірної регресії	лекції, семінарські, самостійні	ПтК-1, ПтК-3, ПсК	15
1.3	Знання способів планування, дизайну, та оптимізації наукових експериментів	лекції, семінарські, самостійні	ПтК-1, ПтК-3, ПсК	15
2. Вміння				
2.1	Вміння застосовувати методи дисперсійного аналізу та хемометричної обробки даних для оптимізації і обробки результатів досліджень	практичні, самостійні	ПтК-1, ПтК-3, ПсК	15

2.2	Розв'язання комплексних проблем оптимізації і планування експериментів у хімії	лекції самостійні	ПтК-3, ПсК	10
2.3	Набуття універсальних навичок усної і письмової презентації результатів власного наукового дослідження; збір і критичний аналіз наукової літератури, у тому числі іноземної, за заданою темою	практичні, , самостійні	ПтК-1, ПтК-3, ПсК	15
3. Комунікація				
3.1	Застосування сучасних інформаційно-комунікаційні технології для збору, аналізу, обробки та інтерпретації інформації у галузі хімії	лекції, практичні, самостійні	ПтК-1, ПтК-3, ПсК	5
3.2	Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами	практичні, , самостійні	ПтК-1, ПтК-3, ПсК	5
4. Автономність та відповідальність				
4.1	Аналіз проблеми, самостійне планування та інтерпретування результатів експерименту	практичні, самостійні	ПтК-1, ПтК-2, ПтК-3, ПсК	5
4.2	Дотримуватися правил наукової етики та доброчесності в процесі критичної обробки наявної та створенні нової інформації у галузі аналітичної хімії	Практичні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	5

* поточний контроль, активність під час лекційних – ПтК-1, лабораторних ПтК-2 і контроль самостійної роботи ПтК-3, підсумковий контроль ПсК

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни (РНД) із програмними результатами навчання (ПРН):

ПРН \ РНД (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Знання										
Концептуальні наукові та практичні знання	+	+	+	+						
Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання		+	+	+	+		+			+
Уміння										
Спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики				+	+	+		+	+	
Започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності					+	+	+		+	+
Критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей				+	+		+	+	+	
Комунікація										
Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому					+	+	+		+	
Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому			+		+		+	+		
Автономія та відповідальність										
Демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності						+		+	+	+
Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення	+	+	+	+	+	+	+		+	+

7. Схема формування оцінки

Результати навчальної діяльності аспірантів оцінюються за 100 - бальною шкалою . Модульний контроль включає 1 змістовний модуль і комплексний підсумковий модуль (іспит).

Загалом за семестр: 1 модульна контрольна робота; 2 семінарські заняття.

- семестрове оцінювання

1.1. презентація рефератів

- 1.2. виконання домашньої самостійної роботи;
 1.3. написання модульної контрольної роботи.
 - підсумкове оцінювання іспит.

Максимальна оцінка за семестр: **60 балів.**

Максимальна оцінка на іспиті: **40 балів.**

Максимальна загальна оцінка за курс: **100 балів.**

Організація оцінювання (за формами контролю згідно з графіком навчального процесу):

Оцінювання за формами контролю:

	Змістовий модуль1 (ЗМ1)	
	Min. – балів	Max. – бали
Презентація реферату	12	20
Самостійна робота	12	20
Модульна контрольна робота	12	20
Загальна сума	36	60

При простому розрахунку ПО= ЗМ1 + КІМ отримуємо:

	ЗМ1	Комплексний підсумковий модуль (КІМ) - іспит	Підсумкова оцінка (ПО)
Максимум	60	40	100
Мінімум	36	24	60
Критичний мінімум	20	40	60

Для здобувачів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 20 балів* для одержання заліку обов'язково слід відпрацювати всі заборгованості та написати модульні контрольні роботи мінімум на 15 балів із 20.

У випадку відсутності здобувача з поважних причин відпрацювання та перездачі МКР здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» від 31 серпня 2018 року

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	35-59
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / Fail	0-34

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ Теми	Назва Теми	Кількість годин		
		Лекції	Практ. Заняття	Самост. робота
1	Вступ. Статистичні перевірки гіпотез, одно- та багатофакторний дисперсійний аналіз. Регресійний аналіз, множинна регресія.	2		6
2	Візуалізація експериментальних даних. Методи обробки та попередньої підготовки спектральних даних. Основи матричної алгебри.	2		20
3	Методи хемометричної класифікації та регресії. Метод головних компонент та часткових найменших квадратів. Кластерний аналіз.	4	2	20
4	Методи планування експериментів. Факторний дизайн експериментів. Частковий та повний дизайн.	4	2	20
5	Дробні факторні плани. Факторний план Плакета-Бермана	4	2	20
6	Задачі оптимізації. Побудова поверхонь відгуку.	2	2	10
Модульна контрольна робота		2		
ВСЬОГО		18	8	96

Загальний обсяг **124 год.**, в тому числі:

Лекції – **18 год.**

Практичні заняття – **8 год**

Самостійна робота – **96 год.**

Консультації - **2 год**

9. Рекомендована література:

Основна

1. Хемометрика в аналитической химии / О. Е. Родионова, А. Л. Померанцев // Институт химической физики им. Н.Н. Семенова РАН, - 1999г - стр. 5, 9-10
2. Эсбенсен К. Анализ многомерных данных. Избранные главы / Пер. с англ. С.В. Кучерявского; Под ред. О.Е. Родионовой. – Черногоровка: Изд-во ИПХФ РАН. – 2005. – 160 с.
3. Хемометрика в Excel: учебное пособие / Алексей Померанцев при участии О. Е. Родионовой ; М-во образования и науки Российской Федерации, Федеральное гос. бюджетное образовательное учреждение высш. проф. образования "Нац. исследовательский Томский политехнический ун-т". - Томск : Изд-во Томского политехнического ун-та, 2014. - 434 с. : ил., табл.; 21 см.; ISBN 978-5-4387-0374-7
4. М. Отто, Современные методы аналитической химии, М. Техносфера, 2006.
5. Дёрффель К. Статистика в аналитической химии. М. Мир, 1994, 1994, 350 с.

Додаткова:

1. Chemometrics in chromatography / editors, Lukasz Komsta, Yvan Vander Heyden, Joseph Sherma. RC Press, 2018. Series: Chromatographic science. ISBN 9781498772532
2. Burgard, David R. Chemometrics : chemical and sensory data / David R. Burgard, James T. Kuznicki © 1990 by CRC Press, Inc, ISBN 13: 978-1-315-89150-7
3. Chemometrics in Analytical Spectroscopy, 2nd ed By Mike J. Adams (RMIT University, Melbourne, Australia). Royal Society of Chemistry: Cambridge. 2004. xi + 224 pp. ISBN 0-85404-595-3.
4. Chemometrics : data driven extraction for science / Richard G.Brereton, Second edition. | Hoboken, NJ : JohnWiley & Sons, 2018, ISBN 9781118904664.